

Μακεδονικά

Τόμ. 5, Αρ. 1 (1963)

Φώτη Ι. Παπανικολάου, Ιστορία του Κριμινίου

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.838](https://doi.org/10.12681/makedonika.838)

Copyright © 2015, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1963). Φώτη Ι. Παπανικολάου, Ιστορία του Κριμινίου. *Μακεδονικά*, 5(1), 551–555.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.838>

Φώτη Ι. Παπανικολάου, Ἱστορία τοῦ Κριμινίου. Θεσσαλονίκη, 1959. 8ον σ. 120, μετὰ πολλῶν ὀλοσελίδων εἰκόνων.

Ὁ συγγραφεύς, συνταξιούχος δημοδιδάσκαλος, γεννηθεὶς εἰς τὸ χωριὸν Κριμίνιον καὶ ἐργασθεὶς εἰς αὐτό, βαθεῖαν τρέφων ἀγάπην πρὸς τὴν γενέθλιον γῆν, ἀπεφάσισε νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ χωρίου του, διότι, ὅπως γράφει εἰς τὸν πρόλογόν του «Ὁ τόπος ὅπου γεννιέται κανεὶς καὶ μεγαλώνει εἶναι μιὰ ζωντανὴ πραγματικότητα, ποὺ ἐνάσεται σφιχτὰ μὲ τὴ ζωὴ του. Τὸ δεσμὸ αὐτὸ μὲ τὴ γενέθλια γῆ τὸν δυναμώνει ἀκόμη περισσότερο ἢ γνώση τῆς τοπικῆς ἱστορίας... Ἡ ζωὴ φέρνει τὸ παρελθὸν μέσα της, ποὺ ἂν θελήσουμε νὰ τὸ ἀγνοήσουμε, ἀγνοοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας. Γι' αὐτὸ ἔνα ἀπὸ τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς ζωῆς μας πρέπει νὰ εἶναι κ' ἡ τοπικὴ ἱστορία.»

Διὰ τὴν συγγραφὴν ὅμως ἡ ἱστορία ἑνὸς μικροῦ τόπου, τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι εὐκόλον, διότι συνήθως λείπουν τὰ γραπτὰ στοιχεῖα. Ὁ συγγραφεύς μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν συνεκέντρωσεν ὅσα παλαιὰ ἔγγραφα ποικίλης φύσεως κατώρθωσε νὰ εὑρῇ, ἐνθυμήσεις εἰς ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ἔγγραφα σουλτανικὰ καὶ ἐκκλησιαστικά, ἰδιωτικὰ πωλητήρια, ἐπιστολὰς καὶ τὰ παρόμοια, τὰ ὁποῖα καὶ συνεπλήρωσε μὲ τὰς σωζομένας προφορικὰς παραδόσεις, ἐξ ὧν δ' αὐτῶν κατώρθωσε νὰ δώσῃ μιάν ἀρκετὰ σαφῆ εἰκόνα τῆς ζωῆς τοῦ χωρίου κατὰ τὸ παρελθόν.

Τὸ χωριὸν κατὰ τινα ἐκκλησιαστικὴν ἐνθύμησιν, γεγραμμένην εἰς τυπικόν, ἐκδοθὲν τὸ 1685, ἰδρῦθη τὸ 1722. Κατὰ τὴν παράδοσιν τὸ Παλιοκριμίνι μαζὶ μὲ ἄλλα χωρία τοῦ Βοῖου κατεστράφη ὑπὸ ἀλβανικῶν συμμοριῶν, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτοῦ διεσκορπίσθησαν. Μία ὁμὰς τούτων ἦλθε καὶ ἐγκατεστάθη ὅπου τὸ σημερινὸν Κριμίνι, ἀγοράσασα τὸν τόπον παρὰ τινος μπεῖ Ἰμπραήμ Τσάτσου καλουμένου, τοῦ ὁποίου ἦτο κτήμα (τσιφλίκι). Τὸ νέον χωριὸν ἠδδοκίμησε, μολοντί δὲν ἔπαυσε νὰ ἐνοχλῆται ἀπὸ ἐπιδρομὰς Ἀλβανῶν, ἀλλὰ καὶ Ἑλλήνων ληστῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ ἀποτελοῦν τὴν ἐξωτερικὴν του, οὕτως εἰπεῖν, ἱστορίαν.

Ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲ τόπος ἦτο ὀρεινὸς καὶ ἀνεπαρκὴς διὰ τὴν διατροφήν τῶν κατοίκων, οὗτοι ἐξενιτεύοντο ὡς κτίσται ὅχι μόνον ἀνά τὴν Μακεδονίαν καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ παραμένοντες ἠσχολοῦντο μὲ τὴν γεωργίαν καὶ ἰδίως μὲ τὴν κτηνοτροφίαν, εἶχον δὲ καὶ ἀνεπτυγμένην οἰκοτεχνίαν, κυρίως ὑφαντικὴν μαλλίνων ὑφασμάτων, τὰ ὁποῖα καὶ ἐμπορεύοντο.

Οἱ ἐν τῇ ξένῃ εὐρισκόμενοι συνεπήγγυον συλλόγους καὶ συνέλεγον χρήματα, διὰ τῶν ὁποίων ἐβοήθουν τοὺς ἐν τῇ πατρίδι παραμένοντας διὰ τὴν οἰκοδομὴν ἐκκλησιῶν καὶ σχολείων.

Τὸ χωριὸν ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς ἐθνικοὺς κατὰ τῶν Τούρκων καὶ Βουλγάρων ἀγῶνας, ἐξ αὐτοῦ δὲ κατήγετο ὁ ὀνομαστὸς δπλαρχηγὸς Ἀθανάσιος

Μπρούφας, ὁ ὁποῖος ἔδρασε κατὰ τῶν Τούρκων ἀπὸ τοῦ 1876 μέχρι τοῦ 1881, ἀκολούθως δέ, τὸ 1895, ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὅπου ἐπροχώρησε μέχρι τοῦ Παρλεπέ. Ἐκεῖ ἐφρονεῦθη ἐν συμπλοκῇ πρὸς τὸν τουρκικὸν στρατόν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα ἀρκετοὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν.

Περαιτέρω ὁ συγγραφεὺς παρέχει χρησίμους πληροφορίες περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ὡς καὶ περὶ τῶν σχολείων, σημειώνει δὲ καὶ τοὺς διακριθέντας εἰς τὰ γράμματα, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Περιγράφει ἀκολούθως τὰς περὶ τὸ χωρίον ἐξοχάς, τὰ τῆς ἰδρυέσεως καὶ συγκοινωνίας, προσθέτει δ' ἐν τέλει καὶ ὀλίγα περὶ ἐθίμων τοῦ τόπου, πρωτοχρονιάς, Πάσχα, Ἀγίου Ἰωάννου καὶ τριημέρου νηστείας.

Τὸ βιβλίον εἶναι γεγραμμένον μὲ πολλὴν σαφήνειαν καὶ γλαφυρότητα, ἐνέχει δὲ καὶ γενικωτέραν σημασίαν, διότι ἡ παρεχομένη ἱστορικὴ εἰκὼν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἡ τυπικὴ εἰκὼν τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ βίου τῶν ὄρεινῶν χωρίων τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Φώτη Δημ. Παπανικολάου, Λαογραφικά Δυτικῆς Μακεδονίας. Τόμος πρῶτος. Θεσσαλονίκη, 1962. 8ον σ. 271.

Ὁ συγγραφεὺς πλὴν τῆς συγγραφῆς τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδος του ἠσχολήθη ἀπὸ ἐτῶν καὶ μὲ τὴν περισυλλογὴν τοῦ λαογραφικοῦ της ὕλικου, μέρος τοῦ ὁποίου ἐδημοσίευσε κατὰ καιροὺς κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἔφημερίδα «Δυτικὴν Μακεδονίαν» τῆς Κοζάνης, περιέλαβε δὲ καὶ εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Κριμινίου» περιγραφὰς ἐθίμων τινῶν. Τώρα χάρις εἰς τὴν οικονομικὴν ὑποστήριξιν τῆς «Προοδευτικῆς Ἐνώσεως Κριμινιωτῶν Θεσσαλονίκης» ἐκδίδεται καὶ ὁ πρῶτος τόμος τῆς λαογραφικῆς συλλογῆς, τὸν ὁποῖον θὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλοι.

Ἡ συλλογὴ δὲν εἶναι διατεταγμένη κατὰ τὴν κρατοῦσαν εἰς τὴν λαογραφίαν διάταξιν. Ἡ δημοσιευομένη εἰς τὸν πρῶτον τοῦτον τόμον ὕλη διαιρεῖται εἰς τρία κεφάλαια, ὧν τὸ Α' (σ. 7 - 168) φέρει τὸν τίτλον «Λαογραφικά σύμμεικτα», τὸ Β' (169 - 189) τὸν τίτλον «Οἱ δώδεκα μῆνες στῆ Λαογραφία» καὶ τὸ Γ' (σ. 190 - 271) τὸν τίτλον «Δημοτικὰ τραγούδια».

Τὸ Α' περιλαμβάνει ποικίλην ὕλην, ἀφορῶσαν εἰς ζῶα καὶ φυτὰ, εἰς τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας καὶ τὰς κατοικίας, εἰς μέλη τοῦ σώματος, εἰς ἑορτὰς καὶ ἀγίους, εἰς γεωργικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς ἐργασίας καὶ ἄλλα διάφορα. Ἡ ἐκθεσις γίνεται εἰς τὴν δημοτικὴν μὲ πολλὴν γλαφυρότητα καὶ ἀγάπην πρὸς τὰ ἐκτιθέμενα, ἀλλὰ καὶ μὲ πολὺν ὄωμαντισμόν, τὸν ὁποῖον ἐκφράζει σαφῶς καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν «Ἱστορίαν τοῦ Κριμινίου». «Ὅπου καὶ